דצבתא לנגבן[א] דכיתנא מישנן ואי אית בהו קיטרי שרי להו איתמר עם הארץ שהושיט ידו לגת ונגע באשכולות רבי ורבי חייא חד אמר [א]אשכול וכל סביבותיו טמאין וכל הגת כולה טהורה וחד אמר כל הגת כולה נמי טמאה ולמ"ד אשכול וכל סביבותיו טמאים וכל הגת כולה טהורה מאי שנא מהא דתנן [ב]שרץ שנמצא ברחים אינו מטמא אלא מקום מגעו ואם היה משקין מהלך הכל טמא התם לא מפסק ולא מידי הכא מפסקי אשכולות אורו ליה רבנן לר' ירמיה ואמרי לה לבריה דרבי ירמיה כדברי האומר אשכול וכל סביבותיו טמאין וכל הגת כולה טהורה: **מתני'** [ג]הלוקח כלי תשמיש מן העובדי כוכבים את שדרכו להטביל יטביל להגעיל יגעיל ללבן באור ילבן באור [ד]השפוד והאסכלא מלבנן באור [ה]הסכין שפה והיא טהורה: **גמ'** תנא [ו]וכולן צריכין טבילה בארבעים סאה מנהני מילי אמר רבא דאמר קרא [ז]כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר הוסיף לך הכתוב טהרה אחרת תני בר קפרא מתוך שנאמר [ח]במי נדה שומע אני שצריך הזאה שלישי ושביעי ת"ל אך חלק א"כ מה ת"ל במי נדה [ט]מים שנדה טובלת בהן הוי אומר ארבעים סאה איצטריך למיכתב וטהר ואיצטריך למיכתב במי נדה אי כתב וטהר ה"א וטהר (א) כל דהו כתב רחמנא במי נדה ואי כתב רחמנא במי נדה הוה אמינא הערב שמש כנדה כתב רחמנא וטהר לאלתר אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [י]אפי' כלים חדשים במשמע דהא ישנים וליבנן כחדשים דמו ואפילו הכי בעי טבילה מתקיף לה רב ששת אי הכי אפי' זוזא דסרבלא נמי א"ל [כ]כלי סעודה אמורין בפרשה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא בלקוחין וכמעשה שהיה [ל]אבל שאולין לא רב יצחק בר יוסף זבן מנא [מ]דמרדא מעובד כוכבים סבר להטבילה א"ל ההוא מרבנן ורבי יעקב שמיה לדידי מפרשא לי מיניה דרבי יוחנן כלי מתכות אמורין בפרשה אמר רב אשי [נ]הני כלי זכוכית [ס]הואיל וכי נשתברו יש להן תקנה ככלי מתכות דמו קוניא פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר כתחלתו וחד אמר כסופו [ע]והלכתא כסופו איבעיא להו משכנתא מאי אמר מר בר רב אשי אבא משכן ליה עובד כוכבים כסא דכספא ואטבליה ואישתי ביה [פ]ולא ידענא אי משום דקסבר משכנתא כזביני דמיא אי משום דחזי לעובד כוכבים דדעתיה לשקועיה: ת"ר הלוקח כלי תשמיש מן העובדי כוכבים [צ]דברים שלא נשתמש בהן מטבילן והן טהורין דברים שנשתמש בהן ע"י צונן כגון כוסות וקתוניות וצלוחיות מדיחן ומטבילן והם טהורין דברים שנשתמש בהן ע"י חמין כגון היורות הקומקמוסון ומחמי חמין מגעילן ומטבילן והן טהורין דברים שנשתמש בהן ע"י האור כגון השפודין והאסכלאות מלבנן ומטבילן והן טהורין וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטביל ושלא יגעיל ושלא ילבן תני חדא אסור ותניא אידך מותר ל"ק הא כמאן דאמר נותן טעם לפגם אסור הא כמאן דאמר נותן טעם לפגם מותר ולמאן דאמר נותן טעם לפגם מותר גיעולי עובדי כוכבים דאסר רחמנא היכי משכחת לה אמר רב חייא בריה דרב הונא לא אסרה תורה אלא קדירה

בת

דלכתא. מין גמי ליסק"א: **שרי להו.** מתירן ואח"כ מנגבן שהיין נבלע בקשרים: **ונגע באשכולות.** והן מוטלות ביין: **ברחים.** שטוחנין בהם זיתים קודם נתינתן לבד ואח"כ נותנן בבד וטוען בקורה: **לא מפסיק מידי.** שהמשקה מחברן ובזיתים אין אשכולות: **מתני' את שדרכו להטביל.** כלומר כלי הראוי ליטהר בטבילה אין צריך תיקון אחר כגון כלי שתשמישו ע"י צונן יטביל ותו לא צריך: **להגעיל.** במים רותחין כגון כלי שתשמישו בכך דהיינו יורות וקדירות של מתכת יגעיל. ובגמרא מפרש דבעי נמי טבילה: **ללבן באור.** כדמפרש ואזיל: **השפוד והאסכלא.** שתשמישן ע"י גלי. אסכלא גרדיל"א: **שפה.** לוטשה באבן של נפחים מול"א בלע"ז: **שפה.** לשון שופינא לימ"ר בלע"ז: **גמ' תנא וכולן.** אף הנגעלים והמלובנים: **כל דבר אשר יבא באש.** שנשתמשו בו בני מדין על ידי האור תעבירו באש כעין בולעו לאיסור יפליטנו כדאמרן (י) כבולעו כך פולטו: **וטהר.** קרא יתירא הוא האי וטהר: **במי נדה יתחטא.** בכלי מדין כתיב: **בכל דהו.** אפילו במקוה חסר: **זוזא דסרבלא.** מספרים שגוזזים בהן בגדי צמר הואיל וגזירת הכתוב היא ולא משום פליטת איסור דהא חדשים ולא בלעי מידי מצרכת לה טבילה: **כלי סעודה אמורין בפרשה.** דהכתיב כל דבר אשר יבא באש ואין דרך להשתמש ע"י האור אלא כלים של צורכי סעודה ובהנהו כתיב וטהר טבילה אבל זוזא דסרבלא לא: **מנא דמרדא.** אדמה ולפיעי בקר מעורבין ועושין מהן כלי: **כלי מתכות אמורין.** לענין טבילה בכלי עובדי כוכבים דכתיב (במדבר לא) אך את הזהב וגו': **זכוכית.** שנשתבר ראוי להתיכו ולעשותו כלי: ה"ג **הואיל ונשתברו יש להן תקנה ככלי מתכות דמו.** הואיל וכי מתבר חזו לתקינהו ע"י התכה ככלי מתכות דמו ובעו טבילה: **קוניא.** פלומיר"י תחלתו של חרס וחופין אותן בחופיא של אבר ותשמישו ע"י צונן וניקח מן העובדי כוכבים: **כתחלתו.** ולא בעי טבילה דלאו מתכות הוא: **כסופו.** בתר סופו אזלינן שחיפהו מתכות וכלי מתכות הוא ובעי טבילה: (ב) **בלקוחין.** שנחלטו ביד ישראל: **וכמעשה שהיה.** במדין שהיו חלוטין להם לישראל הכלים: **לשקועיה.** שלא לפדותו עוד: **גיעולי עובדי כוכבים דאסר רחמנא.** במדין דכתיב תעבירו באש וטהר דבעי הגעלה היכי משכחת לה:

בת

דכיתנא מישנן. אור"ת דמפות וסדינין שלנו שסרו ביין נסך אין צריך לייבשן מדלא קאמר כל כלי פשתן סתם אלא הני כלים שמנו חכמים (ג) שהיו בקיאין דוקא בבליעתן ואין לחלק בין יין נסך שהוא צונן ובין שאר איסור רותח שנפל על המפות הכל יש להתיר בכבוס כלי שני כי ודאי ידוע שע"י כבוס גדול שחובטין כמה וכמה פעמים אי אפשר שלא יצא האיסור ושמא יש לחלק בין איסור שנדבק לשאינו נדבק כל כך כמו שמחלק בפרק התערובת (זבחים דף עט:): **הסכין** שפה והיא טהורה. בגמרא מוקי לה לחתוך בה צונן ולא דמי לסכין ששחט בה טרפה דסגי בקינוח אבלוייתא פרק קמא דחולין (דף ח: ושם ד"ה והלכתא) דשאני סכין של עובדי כוכבים שבלוע שמנונית טובא אבל סכין ששחט בה טריפה מחמת הדם דשריק אין השמנונית נבלע: **מים** שהנדה טובלת. אע"ג דרביעית (ט)סגי להטביל מחטין וצינוריות מדאורייתא היינו טבילת טומאה אבל טבילת כלי מדין אידוס הוא ובעי מ' סאה: **והלכתא** כסופו. היינו כלים שמחופין באבר מבפנים אבל אם מחופין מבחוץ וכן כלי עץ המחושקין סביב ברזל מבחוץ אפילו למ"ד (ט)הכל הולך אחר המעמיד אין צריכין טבילה כיון דאין משתמשין בהן דרך המתכת דכלי סעודה האמורים בפרשה היינו שמשתמשין בהן: **אבל** שאולין לא. אומר רבינו שמואל ישראל ששאל כלי מישראל חבירו שקנה מעובד כוכבים צריך טבילה כיון שבא לידי חיוב טבילה ביד ישראל ראשון: **אי** משום דקסבר משכנתא כזביני. וכיון דלא איפשיטא מטבילין למשכנתא בלא ברכה ואם יש לו כלי שקנה מן העובד כוכבים המחויב טבילה יטביל זה עמו ויברך על שניהם והנותן כלי לאומן עובד כוכבים לתקן ואפילו למאן דאמר אומן קונה בשבח כלי אין צריך טבילה כיון דאין שמו עליו דלא הוי כמעשה שהיו הכלים של מדין והמוכר כלי לעובד כוכבים וחזר ולקח ממנו צריך טבילה כיון שנקרא על שם עובד כוכבים אבל הממשכן כלי לעובד כוכבים וחזר ופדה אין צריך טבילה אע"ג דמספקא ליה לתלמודא אי משכנתא כזביני לענין הא ודאי פשיטא דלא הוי כזביני: **מגעילן** ומטבילן והן טהורין. לאו דוקא מגעיל ואח"כ יטביל אלא אפילו מטביל ברישא דהך טבילה אינה בשביל טומאה דליהוי כטובל ושרץ בידו דאפילו חדשים צריכין טבילה ותנן נמי סכין שפה והיא טהורה אע"ג דלא טהרה לגמרי שהרי צריכה גיעול לחתוך רותח אפי' הכי מטביל לחתוך בה צונן והא דתני בברייתא מגעילן ברישא משום דחמירא מפני האיסור: **וכולן** שנשתמש בהן. למאן דתני מותר נקט שפיר עד שלא יטביל אבל מאן דתני אסור אין לאסור אם נשתמש בו קודם טבילה מיהו איכא למימר לגזור אטו קודם הגעלה וליבון:

בת

עין משפט נר מצוה

קנ א מיי' פ"ט מהל' טומאת אוכלים הלכה ח:
קנא ב מיי' שם הל' ז:
קנב ג מיי' פי"ז מהל' מאכלות אסורות הלכה ג סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קכ סעיף א וסי' קכא סעי' א [ג ב]:
קנג ד מיי' שם סמג שם טוש"ע א"ח סי' תנא סעיף ד:
קנד ה מיי' שם הלכ' ז סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכא סעיף ז:
קנה ו ז ח מיי' שם [הל"ג] והל"ו סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכ סעיף א:
ט [מיי' פ"ד מהל' מקואות הל' א טוש"ע י"ד סימן רא סעיף א]:
קנו י מיי' פי"ז מהל' מאכלות אסורות הל' ו טוש"ע י"ד סי' קכ סעיף ח:
קנז כ ל מיי' שם [והל' ב] טוש"ע שם סעיף א:
קנח מ מיי' שם הל' ו ועיין בכ"מ טוש"ע שם סעי' ט ויטביל בלא ברכה:
קנט נ מיי' שם הלכ' ג טוש"ע שם סעי' א:
קס ס מיי' שם סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכא סעיף א [וסעיף ב טוש"ע א"ח סי' תנא סעיף ד]:
קסא ע מיי' שם הל' ד סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכב סעיף ו:
פ [מיי' פט"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה כח טוש"ע י"ד סי' קג סעיף א וסימן קכב סעיף א]:
קסב צ מיי' שם הלכ' [א] ב טוש"ע שם סי' קג סעיף ה וסי' קכב סעיף ב:

מסורת הש"ס

א) [כש"א: מנגבן], ב) טהרות פ"ג מ"ח, ג) [בשאלתות סי' קמו איתא דפתרלן], ד) [שבת טז.], ה) [לעיל לג. וש"נ], ו) [לעיל סז: ע"ש], ז) [לקמן עו:], ח) [פסחים יז: נזיר לז.], ט) [שבת ס.]

◆

תורה אור השלם

1. כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהֵר אַךְ בְּמֵי נִדָּה יִתְחַטָּא וְכֹל אֲשֶׁר לֹא יָבֹא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַמָּיִם:
במדבר לא כג

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' וטהר בכל דהו:
(ב) רש"י ד"ה בלקוחין וד"ה וכמעשה נ"ל קודם ד"ה מנא דמרדא:
(ג) תוס' ד"ה דכיתנא וכו' שמנו חכמים דוקא שהיו בקיאין בבליעתן:

◆

לעזי רש"י

לישק"א. כריך (צמח).
גרדיל"א. אסכלה.
מול"א. אבן משחזת.
לימ"ר [לימ"ר]. לשוף.
פלומיר"י [פלומי"ר]. לצפות בעופרת.

◆

מוסף רש"י

מים שנדה טובלת בהן. שאף להכשירן מן האיסור הטעין טבילה לכלי מתכות, ומי נדה הכתובין כאן דרשו מים הראויים לטבול בהם נדה (במדבר לא כג). יש להן תקנה. להתיכן ולחזור ולעשותן כלים (שבת טז.). דברים שנשתמש בהן ע"י צונן. ולא בלעו איסור (במדבר לא כג).